

Academic Focus

กรกฎาคม 2562

สารบัญ

บทนำ	1
บททั่วไป	2
การเมืองการปกครอง	2
ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	6
หน่วยงานปราบปรามการทุจริต	9
โครงสร้างองค์กรและอำนาจหน้าที่	11
การดำเนินงานขององค์กร	23
ความร่วมมือระหว่างประเทศ	24
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต	24
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	28
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	30
บรรณานุกรม	32

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

ญี่ปุ่นกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บทนำ

ญี่ปุ่น (Japan) หรือในภาษาญี่ปุ่น อ่านว่า “นิฮง /นิปปง” (Nihon/Nippon) มีชื่อทางการว่า “ประเทศญี่ปุ่น” หรือในภาษาญี่ปุ่น อ่านว่า “นิฮง-โกะกุ/นิปปง-โกะกุ” (Nihon-koku/Nippon-koku) เป็นประเทศหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตัวอักษรคันจิของชื่อญี่ปุ่นแปลว่า “ถิ่นกำเนิดของดวงอาทิตย์” จึงทำให้บางครั้งถูกเรียกว่า “ดินแดนแห่งอาทิตย์อุทัย” มีการปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยที่สมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นประมุขในทางพิธีการ ซึ่งรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดไว้ว่า “ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งรัฐและความสามัคคีของประชาชน” มีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะฯ ซึ่งคนปัจจุบันชื่อ นายชินโซะ อาเบะ ส่วนอำนาจอธิปไตยเป็นของชาวญี่ปุ่น โดยมีรัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดของรัฐ (กรมเอเชียตะวันออก, 2562)

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหรือการทุจริตและประพฤติมิชอบ ถือเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศประสบ ซึ่งมีรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การรับสินบนของข้าราชการเพื่อช่วยเหลือพ่อค้าในการหลีกเลี่ยงภาษี การปกปิดทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการซื้อเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง ฯลฯ ในส่วนของผู้กระทำความผิดอาจเป็นการกระทำของข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรืออาจมีเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งผลกระทบ

ของการทุจริตคอร์รัปชัน อาจถือได้ว่าเป็นการสร้างความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศค่อนข้างมาก ดังนั้น ในการบริหารงานของแต่ละประเทศจึงได้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชัน จึงมีการรณรงค์ให้มีการป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติของตน

สำหรับประเทศญี่ปุ่นก็ประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ประเทศญี่ปุ่นไม่มีหน่วยงานพิเศษหรือองค์กรอิสระใดที่รับผิดชอบโดยตรงในการสืบสวนกรณีการทุจริตเป็นการเฉพาะเหมือนกรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของประเทศไทย แต่เป็นการให้หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 1) ตำรวจ (Police) 2) สำนักงานอัยการ (Public Prosecutors) และ 3) ศาลยุติธรรม (Court of Justice) เป็นผู้ที่มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีทุจริตคอร์รัปชัน และพิจารณาตัดสินคดี ตามลำดับ และหน่วยงานภาคประชาสังคม อาทิ องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน องค์กร “Citizens Movement for Information Disclosure: CMID” กลุ่ม “Civil Watchdogs” เครือข่ายประชาชนที่เรียกว่า “Japan Citizen Ombudsman Network” กลุ่ม “ผู้ตรวจการแผ่นดินภาคประชาชน” (Japan Citizen Ombudsman Association: JCOA) เป็นต้น

บททั่วไป

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตั้งอยู่ในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกทางทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีทะเลญี่ปุ่นกั้น ทางทิศเหนือติดกับประเทศรัสเซีย โดยมีทะเลโอค็อตสค์เป็นเส้นแบ่งเขตแดน มีพื้นที่ประมาณ 377,930 ตารางกิโลเมตร (“ข้อมูลประเทศและเขตเศรษฐกิจ: ญี่ปุ่น,” 2562) ประกอบด้วยเกาะหลัก 4 เกาะ ได้แก่ 1) เกาะฮอนชู (Honshu) 2) เกาะฮอกไกโด (Hokkaido) 3) เกาะคิวชู (Kyushu) และ 4) เกาะชิโกกุ (Shikoku) ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนประชากรประมาณ 126,877,172 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2562) (“Japan Population (LIVE),” 2019) ชาวญี่ปุ่นมีอิสระในการนับถือศาสนา โดยประชากรนับถือศาสนาพุทธ ลัทธิชินโต และศาสนาคริสต์ มีภาษาญี่ปุ่น เป็นภาษาราชการ (กรมเอเชียตะวันออก, 2562)

การเมืองการปกครอง

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 1947 นั้น ได้กำหนดให้อำนาจอธิปไตยแก่ปวงชน และให้ “สมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นสัญลักษณ์ของชาติ” ทรงพระราชกรณียกิจเฉพาะที่เกี่ยวกับพระราชพิธีอย่างเป็นทางการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงได้รับการยกย่องในฐานะเป็นพระประมุขของประเทศ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 47 จังหวัด ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “โทโดฟูเก็ง” และแบ่งภาคออกเป็น 8 ภูมิภาค ซึ่งจัดกลุ่มตามเขตแดนที่ติดต่อกันโดยมีวัฒนธรรมและสำเนียงการพูดใกล้เคียงกัน

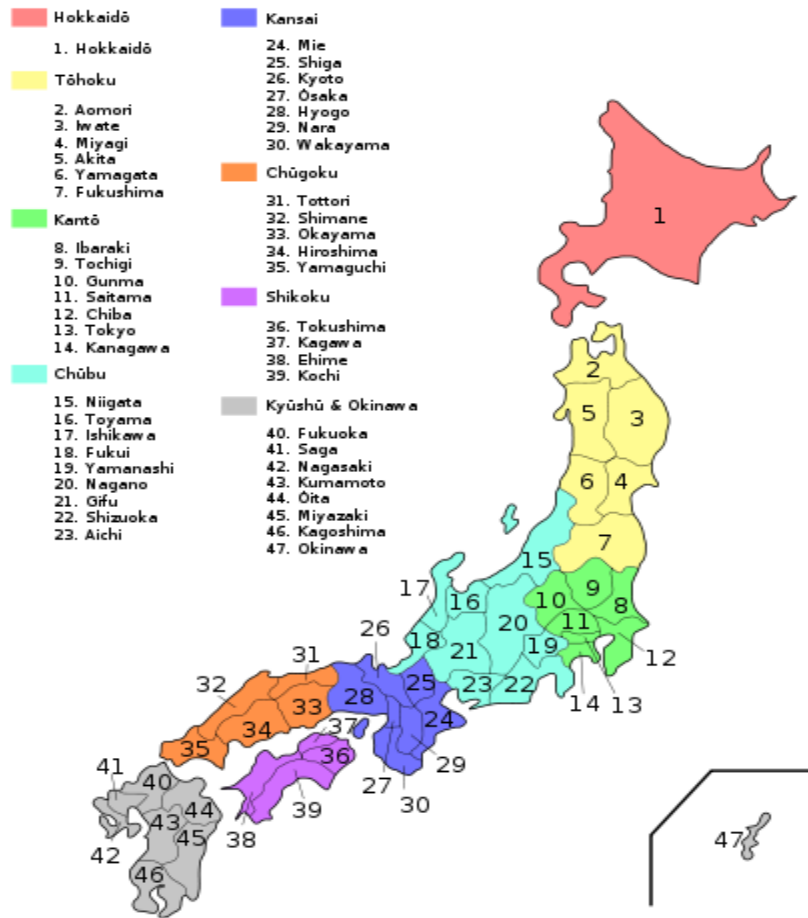
ซึ่งทุกจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการเลือกตั้งเป็นผู้บริหาร (กรมเอเชียตะวันออก, 2562) ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งเขตการปกครองของประเทศญี่ปุ่น

ภูมิภาคที่	เขตการปกครอง	ประกอบด้วยจังหวัด
1	ฮอกไกโด (Hokkaido)	1. ฮอกไกโด (Hokkaido)
2	โทโฮกุ (Tohoku)	2. อะโอะโมะริ (Aomori) 3. อิวะเตะ (Iwate) 4. มิยะงิ (Miyagi) 5. อะกิตะ (Akita) 6. ยะมะงะตะ (Yamagata) 7. ฟุกุชิมะ (Fukushima)
3	คันโต (Kanto)	8. อิบะระกิ (Ibaraki) 9. โทะจิจิ (Tochigi) 10. กุนมะ (Gunma) 11. ไชตะมะ (Saitama) 12. จิบะ (Chiba) 13. โตเกียว (Tokyo) 14. คนะงะวะ (Kanagawa)
4	จูบุ (Chubu)	15. นีอิงะตะ (Niigata) 16. โทะยะมะ (Toyama) 17. อิชิกะวะ (Ishikawa) 18. ฟุกุอิ (Fukui) 19. ยะมะนะชิ (Yamanashi) 20. นะงะโนะ (Nagano) 21. กิฟุ (Gifu) 22. ชิซึโอะกะ (Shizuoka) 23. ไอจิ (Aichi)
5	คันไซ (Kansai)	24. มิเอะ (Mie) 25. ชิเงะ (Shiga) 26. เกียวโตะ (Kyoto) 27. โอซะกะ (Osaka) 28. เฮียวโงะ (Hyogo)

ภูมิภาคที่	เขตการปกครอง	ประกอบด้วยจังหวัด
		29. นาระ (Nara) 30. วะกะยะมะ (Wakayama)
6	จูโงะกุ (Chugoku)	31. โทตโตะริ (Tottori) 32. ชิมาเนะ (shimane) 33. โอะกะยะมะ (Okayama) 34. ฮิโรชิมะ (Hiroshima) 35. ยะมะงุจิ (Yamaguchi)
7	ชิโกะกุ (Shikoku)	36. โทะกะกุชิมะ (Tokushima) 37. คะงะวะ (Kagawa) 38. เอะฮิเมะ (Ehime) 39. โคจิ (Kochi)
8	คิวชูและโอะกินะวะ (Kyushu & Okinawa)	40. ฟุกุโอะกะ (Fukuoka) 41. ซะงะ (Saga) 42. นะงะซะกิ (Nagasaki) 43. คุมะโมะโตะ (Kumamoto) 44. โออิตะ (Oita) 45. มียะซะกิ (Miyazaki) 46. คะงะชิมะ (Kagoshima) 47. โอะกินะวะ (Okinawa)

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจาก แผนที่และรายชื่อ 8 ภูมิภาคและ 47 จังหวัดของประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ 1 การแบ่งเขตการปกครองของประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: <http://www.2by4travel.com/home/Data-travel/japan/khxml-prathes-yip>

โครงสร้างการบริหารงานของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่น มีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ (“รู้จักญี่ปุ่น,” ม.ป.ป.)

ฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ โดยมีคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบการใช้กฎหมายในการบริหารประเทศ การเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ และร่างพระราชบัญญัติอื่น ๆ และรายงานทั้งเรื่องภายในและภายนอกประเทศต่อสภาไดเอ็ตแห่งชาติ (The National Diet) ทั้งนี้ รัฐมนตรีมีหน้าที่ในการบังคับบัญชา และควบคุมดูแลกระทรวงต่าง ๆ ทั้ง 12 กระทรวง

ฝ่ายนิติบัญญัติ ทำหน้าที่ในการพิจารณาออกกฎหมายของประเทศ โดยสภาไดเอ็ตแห่งชาติ และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนชาวญี่ปุ่นทั้งหมด สภาไดเอ็ตแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน 465 คน และมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ยกเว้นในกรณีที่มีการยุบสภาไดเอ็ตแห่งชาติ ก่อนหมดวาระ ส่วนวุฒิสมาชิกมีจำนวน 242 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี (“Structure of the National Diet,” 2014) ครึ่งหนึ่งของจำนวนวุฒิสมาชิกต้องได้รับการเลือกตั้งใหม่ ทุก ๆ 3 ปี ทั้งนี้ อำนาจหลักของสภาไดเอ็ตแห่งชาติ คือ การออกเสียงลงคะแนนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ เสนอชื่อนายกรัฐมนตรีหรือลงคะแนนไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายตุลาการ ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ผู้ใช้อำนาจตุลาการคือ ประธานศาลสูงสุด ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสมเด็จพระจักรพรรดิตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีและผู้พิพากษาศาลสูงสุดแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี แต่จะได้รับการทบทวนโดยประชาชน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลังการแต่งตั้งนั้น เมื่อผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งครบ 10 ปี จะมีการทบทวนอีกครั้งโดยประชาชน เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในการทบทวนแต่ละครั้งนั้น หากคะแนนเสียงส่วนมากของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งให้ปลดผู้พิพากษาออกก็จะมีผลให้ผู้พิพากษานั้นต้องออกจากตำแหน่งไป ในการใช้อำนาจของศาลจะเป็นอิสระจากอำนาจฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ แต่จะผูกพันเฉพาะตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายเท่านั้น (นนท์ น้าประทานสุข, 2561, น. 91)

ความเป็นมาของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สาเหตุของปัญหาการทุจริตในประเทศญี่ปุ่นเคยมีการศึกษาได้ข้อสรุปไว้ว่า เป็นการทุจริตที่ได้รับอิทธิพลจากนักธุรกิจที่มีผลประโยชน์เกี่ยวพันกับนักการเมืองหรือผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งมีลักษณะการตัดสินใจแบบรวมศูนย์ที่เข้มแข็งของประเทศญี่ปุ่น ผู้กำหนดนโยบาย นักการเมืองท้องถิ่น มักได้รับประโยชน์ตอบแทนจากผู้ให้การสนับสนุนที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ หรือเรียกว่า **“อิทธิพลจากตลาด”** (Influence Market) คือ กรณีที่ข้าราชการระดับสูงที่ลาออกหรือเกษียณอายุได้กลายเป็นผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงในบริษัทเอกชน ซึ่งอาจถือเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง ถ้ามีการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนระหว่างข้าราชการในขณะที่ดำรงตำแหน่งกับบริษัทเอกชนที่ทำสัญญากับภาครัฐ อดีตข้าราชการจะได้รับเงินเดือน สวัสดิการ และประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ เมื่อทำงานให้กับภาคธุรกิจที่เคยจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานของรัฐที่เคยมีตำแหน่งหน้าที่ จึงเรียกรายการดำเนินการในลักษณะนี้ว่า **“Amakudari”** (Golden Parachute) ดังนั้น การคอร์รัปชันของประเทศญี่ปุ่นจึงมีลักษณะที่เรียกว่า **“สามเหลี่ยมเหล็ก”** (Iron Triangle) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มนักธุรกิจ ทั้ง 3 กลุ่มนี้ ยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากเท่าใดก็จะก่อให้เกิดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้นเท่านั้น โดยผูกพันเป็นรูปสามเหลี่ยม ซึ่งนักธุรกิจหรือทุนใหญ่จะให้เงินสนับสนุนข้าราชการ โดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่ร่างกฎหมายและเสนอผ่านคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เข้ากระบวนการพิจารณาของรัฐสภา และออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มทุนนักธุรกิจ ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ กลุ่มข้าราชการจะลาออกก่อนเกษียณอายุราชการและเข้าสู่การเมืองหรือหลังเกษียณราชการจะเข้าไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเอกชน จึงกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของการทุจริตคอร์รัปชันในญี่ปุ่นที่เรียกว่า **“สามเหลี่ยมความชั่วร้าย”** (Rotten Triangle) (นนท์ น้าประทานสุข, 2561, น. 86-87)

ดังนั้น สภาพปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศญี่ปุ่นก่อนการปฏิรูปในทศวรรษที่ 1990 คือ การรับเงินบริจาคของนักการเมือง และข้าราชการรับสินบนและใช้เงินผิดประเภท ส่วนมูลเหตุของการคอร์รัปชันคือ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ การเลือกตั้งระบบหนึ่งเขตมีผู้แทนหลายคน ระบบพรรคการเมืองที่มีการแบ่งกลุ่มการเมืองภายในพรรคอย่างชัดเจน และการรับบริจาคเงินของพรรคการเมือง ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการปฏิรูปการเมือง ระบบราชการ และมาตรการของภาคเอกชน นอกจากนี้ ในการปฏิรูปการเมืองเริ่มต้นด้วยการปฏิรูประบบการเลือกตั้งจาก 1 เขต 1 คน หรือเขตเดียวเบอร์เดียวผสมกับสัดส่วน

ตัวแทน มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเงินทุนทางการเงิน กำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินอุดหนุนพรรคการเมือง ส่วนในการปฏิรูปราชการ ปฏิรูปด้วยการลดจำนวนกระทรวง ทบวง บัญญัติกฎหมายในการเข้าถึงข้อมูล มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการเพื่อการค้าที่เป็นธรรม และยังออกกฎหมายว่าด้วยจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนมาตรการของภาคเอกชน คือ ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายของบริษัทภายใต้ “Charter of Corporate Behavior” (“ถอดบทเรียนคอร์รัปชัน 'เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน' แก้ได้ ผู้นำเอาจริง,” 2557)

ด้วยปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าว สามารถสรุปรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2553)

1. Administrative Corruption เป็นการทุจริตคอร์รัปชันในระดับเล็กที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับปฏิบัติการกับภาคเอกชนในระดับปัจเจกบุคคล ในอดีตก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 การทุจริตประเภทนี้มีมากถึงหลายพันกรณีต่อปี แต่จากปี 2000-2004 ลดลงมากจนเหลือเพียง 369 กรณีต่อปี ผู้ที่ถูกจับส่วนใหญ่เป็นข้าราชการท้องถิ่นร้อยละ 80 ประเภทบริการสาธารณะที่กระทำผิดมากที่สุด ได้แก่ การก่อสร้าง/โยธาธิการ การออกทะเบียน/การลิดรอนทะเบียน และการสอบ/ตรวจสอบ

2. Individual Political Corruption เป็นการทุจริตคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง ข้าราชการระดับกลางถึงสูง และบริษัทเอกชน ในการฮั้วการประมูลงานจากภาครัฐ ซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของประเทศญี่ปุ่น และไม่สามารถจับได้ง่าย ๆ มีศัพท์เรียกว่า “**Kansei-Dango**” คือ การที่ข้าราชการเป็นผู้นำการฮั้วการประมูล ในปี 2006 ปีเดียวมีกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดถึง 3 จังหวัด ได้แก่ 1) จังหวัด Wakayama 2) จังหวัด Miyazaki และ 3) จังหวัด Fukushima ที่ถูกจับเพราะการฮั้วการประมูล และอีกประการหนึ่ง คือ การรับเงินบริจาคที่ผิดกฎหมาย เช่น กรณีที่อดีตนายกรัฐมนตรี Ryutaro Hashimoto รับเงินบริจาคแบบผิดกฎหมาย จำนวน 100 ล้านเยน จาก Japan Dental Association (JDA) ในปี 2001 และการที่บริษัท Sake Retailers Political League ให้เงินบริจาคกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมเป็นเงิน จำนวน 140 ล้านเยน ระหว่างปี 2001-2003 เพื่อให้คงกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเข้ามาแข่งขันของผู้ค้ารายใหม่

3. Institutionalized or Systematic Corruption เป็นการทุจริตคอร์รัปชันที่นักการเมืองร่วมมือกับบริษัทธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ในการให้ข้าราชการระดับสูงใช้อำนาจขององค์กรภาครัฐเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจนั้น ๆ แลกกับผลตอบแทนส่วนตัวต่อนักการเมืองและข้าราชการ เช่น การให้สิทธิพิเศษทางการค้า การลดหย่อนภาษี การให้เงินอุดหนุนพิเศษ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น การทุจริตลักษณะนี้โดยผิวเผินแล้วถูกกฎหมาย เพราะไม่ได้ทำอะไรที่ผิดกฎระเบียบ หากแต่เป็นการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องอย่างชัดเจน เข้าข่ายปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) กรณีที่เกิดขึ้นและจับได้ ได้แก่ ในปี 2006 ที่หน่วยงาน Defense Facilities Administration Agency ทำการจัดซื้อจัดจ้างกับเอกชนที่เป็นลักษณะการฮั้วกัน โดยหน่วยงานภาครัฐให้สัญญาว่าจ้างกับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง โดยบริษัทเอกชนนั้นจะต้องให้ตำแหน่งบริหารในบริษัทแก่ข้าราชการระดับสูงของหน่วยงานที่กำลังจะเกษียณอายุราชการ การกระทำเช่นนี้มีหลายกรณีในประเทศญี่ปุ่น เรียกว่า “**Amakudari**” (Golden

Parachute) หรือการที่ข้าราชการระดับสูงมารับตำแหน่งผู้บริหารในบริษัทเอกชน นับเป็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่สำคัญและเรื้อรังประการหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น

4. Corruption within the Private Sector เป็นการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นระหว่างภาคเอกชนกันเอง เช่น การประมุขระหว่างภาคเอกชนกันเอง การหลอกลวงผู้บริโภค ผู้ถือหุ้น และผู้กำกับดูแล

5. International (or external) Corruption เป็นการทุจริตคอร์รัปชันทั้ง 4 ประการข้างต้นสามารถเกิดขึ้นโดยที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่างประเทศ และธุรกิจเอกชนของต่างประเทศเกี่ยวข้องด้วย ทั้งในแง่ของการทำธุรกิจ และในแง่ของการให้เงินช่วยเหลือ (Aid)

ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นถูกจัดให้เป็น 1 ใน 20 ประเทศที่มีความโปร่งใสมากที่สุดในโลก และติด 1 ใน 3 ของภูมิภาคเอเชีย ทั้ง ๆ ที่ประเทศญี่ปุ่นไม่มีหน่วยงานเฉพาะหรือหน่วยงานพิเศษที่รับผิดชอบด้านการจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐโดยเฉพาะเหมือนในหลายประเทศ (“การยกระดับความโปร่งใสในภาครัฐ: กรณีศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น,” 2561) อาทิ ประเทศไทยที่มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) แต่ประเทศญี่ปุ่นกลับใช้หน่วยงานราชการประจำ คือ ตำรวจกับสำนักงานอัยการในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะทั้งตำรวจและอัยการของประเทศญี่ปุ่นจะแข่งขันกันแสดงผลงานในด้านการจับกุมและสืบสวน และปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

หากดูเรื่องภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 2538-2561 จะมีค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี 2538-2561

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2538	6.72 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	41	20
2539	7.05 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	54	17
2540	6.57 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	52	21
2541	5.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	85	25
2542	6.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	99	25
2543	6.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	90	23
2544	7.10 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	91	21
2545	7.10 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	102	20
2546	7.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	133	21
2547	6.90 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	146	24
2548	7.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	159	21
2549	7.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	163	17
2550	7.50 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	179	17
2551	7.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	18

ปี	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2552	7.70 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	17
2553	7.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	178	17
2554	8.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	183	14
2555	74 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	17
2556	74 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	177	18
2557	76 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	175	15
2558	75 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	168	18
2559	72 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	20
2560	73 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	20
2561	73 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	18

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจากเว็บไซต์ Transparency International

จะเห็นได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นสามารถจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้เป็นอย่างดี โดยมีคะแนนอยู่ในระดับ 70 กว่าคะแนน มาโดยตลอด และมีอันดับไม่เกิน 20 ของโลก นับตั้งแต่ปี 2555-2561 เป็นเวลา 7 ปี จึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจว่าเหตุใดประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่มีหน่วยงานพิเศษหรือองค์กรอิสระในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน แต่กลับใช้เพียงกระบวนการยุติธรรมตามปกติ ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ และภาคประชาสังคม เท่านั้น ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตจนมีอันดับคอร์รัปชันเป็นอันดับ 3 ของเอเชีย ซึ่งเป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง ตามลำดับ

หน่วยงานปราบปรามการทุจริต

ประเทศญี่ปุ่นไม่มีหน่วยงานพิเศษหรือองค์กรอิสระใดที่รับผิดชอบโดยตรงในการสืบสวนกรณีการทุจริตเป็นการเฉพาะ แต่อาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งหน่วยงานของภาครัฐ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐ

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (National Police Agency: NPA) เป็นส่วนราชการของรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ต่างจากประเทศอื่น ๆ ตรงที่ไม่มีข้าราชการตำรวจในสังกัด เป็นแต่หน่วยงานกลางสำหรับประสานความร่วมมือในองค์กรตำรวจญี่ปุ่น และกำหนดมาตรฐานกับนโยบายทั่วไปขององค์กรตำรวจเท่านั้น ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานลำดับต้นของกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

2. สำนักงานอัยการ (Public Prosecutor Office) เป็นหน่วยงานสำคัญสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ มีอัยการสูงสุด (Prosecutor General) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Kenjisouchou”

เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กร เป็นตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี และต้องได้รับความเห็นชอบจากสมเด็จพระจักรพรรดิ ส่วนตำแหน่งอัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด และผู้อำนวยการสำนักงานอัยการ แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ส่วนพนักงานอัยการอื่น ๆ แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการมีการจัดระดับการบังคับบัญชาเป็นลำดับขั้น ได้แก่ สำนักงานอัยการชั้นต้น สำนักงานอัยการชั้นอุทธรณ์ สำนักงานอัยการชั้นฎีกา และแต่ละชั้นมีชื่อเรียกตำแหน่งแตกต่างกัน การเข้าสู่ตำแหน่งแต่ละชั้นแต่ละตำแหน่งก็แตกต่างกันด้วย การเข้าสู่ตำแหน่งและฐานะของพนักงานอัยการมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตุลาการ (ปิยะฉัตร ผังสุวรรณดำรง, 2554)

3. ศาลยุติธรรม (Court of Justice) เป็นหน่วยงานสำคัญในการพิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ

หน่วยงานภาคประชาสังคม

ในปี 2005 ประเทศญี่ปุ่นมีข้อมูลเครือข่ายภาคประชาชนที่ได้รับสถานะเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (Non-profit Organization) จำนวน 26,000 องค์กร จากเครือข่ายสังคมกว่า 96,000 เครือข่าย ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายส่งเสริมองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ในมาตรา 1 ได้บัญญัติวัตถุประสงค์เพื่อรองรับสถานะทางกฎหมายขององค์กรภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายองค์กรเหล่านี้ ที่ทำเพื่อประโยชน์ของสังคม จะเห็นได้ว่า เครือข่ายภาคประชาชนของประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนมากเกิดจากการดำเนินโครงการอาสาสมัครป้องกันการคอร์รัปชัน การเดินรณรงค์ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบจากภาคประชาชน และสื่อเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่า เครือข่ายประชาสังคมเหล่านี้จะไม่สามารถรับเงินงบประมาณโดยตรงเหมือนหน่วยงานของภาครัฐ แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐผ่านโครงการต่าง ๆ บางโครงการอาจได้รับเงินสนับสนุนหลายล้านเยน เงินรายได้ส่วนใหญ่ของเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนประเทศญี่ปุ่นมาจากค่าสมาชิก รายได้จากการทำกิจกรรม และการบริจาคภายในกลุ่มของตนเอง เครือข่ายประชาสังคมของประเทศญี่ปุ่นหลายแห่งทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีองค์กรหรือเครือข่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 บทบาทของภาคประชาสังคมที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่น

ปี	รายนาม	บทบาท
1960	องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน	เรียกร้องสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการทำให้กระทรวงสุขภาพและสวัสดิการเริ่มเห็นความสำคัญในเรื่องความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลของรัฐบาลเป็นผลให้มีการผลักดันกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการเกิดขึ้น ซึ่งเสนอโดย The Japan Civil Liberties Union's: JCLU
1979	องค์กร "Citizens Movement for Information Disclosure: CMID"	สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐและการออกกฎหมาย จนกระทั่งมีการออก

ปี	รายนาม	บทบาท
		กฎหมาย “ Act on Access to Information Held by Administrative Organs: Act No. 42 of 1999”
1980	กลุ่ม “Civil Watchdogs”	ตรวจสอบและติดตามการทำงานของภาครัฐ
1994	เครือข่ายประชาชน ที่เรียกว่า “Japan Citizen Ombudsman Network” (เครือข่ายมากกว่า 80 องค์การ มีสมาชิกกว่า 7,000 คน)	ตรวจสอบการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐต่าง ๆ ซึ่งหากพบการดำเนินการที่มีข้อบกพร่องหรือสื่อไปในทางทุจริตแล้ว เครือข่ายเหล่านี้จะฟ้องศาลให้ดำเนินคดีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ
	กลุ่มผู้ตรวจการแผ่นดินภาคประชาชน (Japan Citizen Ombudsman Association: JCOA)	ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ในการใช้เครื่องมือและกลไกการทำงานในการเฝ้า ติดตาม ตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มจากประสบการณ์ของแต่ละกลุ่ม ในการตรวจสอบสืบสวนการทำงานของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของรัฐบาลท้องถิ่น ในการเน้นให้เปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะชน ซึ่งจะ ทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรนี้สามารถเข้าถึงข้อมูล

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจาก

- 1) “บทบาท หน้าที่และกลไกขององค์การภาครัฐและภาคประชาสังคม ต่อการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ของประเทศญี่ปุ่น” โดย นนท์ น้าประทานสุข, 2561, กรุงเทพฯ: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.
- 2) “Case Story. Japan Citizen Ombudsman Association” จาก <https://docplayer.net/10168026-Case-story-japan-citizen-ombudsman-association.html>

โครงสร้างองค์กรและอำนาจหน้าที่

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีระบบการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตแบบกระจายศูนย์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตโดยตรงเหมือนกรณีของประเทศไทย ดังนั้น จึงทำให้โครงสร้างในการต่อต้านการทุจริตในประเทศญี่ปุ่นไม่มีอย่างชัดเจน แต่เป็นการทำหน้าที่ตามโครงสร้างของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นตามโครงสร้างของระบบราชการ ได้แก่ (“เรียนรู้เรื่องราวตำรวจญี่ปุ่นกันครับ,” 2560)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (National Police Agency: NPA) กฎหมายตำรวจฉบับเดิมที่ใช้ในช่วงปี 1948 กำหนดให้มีระบบคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะ (The Public Safety Commission)

การปฏิรูปตำรวจในช่วงเวลานั้น ต้องการให้เกิดการบริหารงานในแบบประชาธิปไตย และต้องการกระจายอำนาจตำรวจออกไปสู่ท้องถิ่น จึงจัดโครงสร้างแบ่งออกเป็นตำรวจแห่งชาติ และตำรวจท้องถิ่น (Municipal Police) ระบบดังกล่าวทำให้เกิดกองกำลังตำรวจท้องถิ่น (Municipal Police Forces) ในแต่ละท้องถิ่น เป็นกองกำลังย่อย ๆ จำนวนมาก ควบคู่กับตำรวจในชนบท ซึ่งเป็นตำรวจส่วนกลาง (National Rural Police) ระบบดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติของกองกำลังตำรวจ ความไม่มีประสิทธิภาพจากการแบ่งหน่วยงานตำรวจออกเป็นหน่วยย่อยตามพื้นที่ภูมิศาสตร์ และความไม่ชัดเจนในความรับผิดชอบระหว่างกองกำลังตำรวจท้องถิ่นกับความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง ในส่วนของการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ต่อมาในปี 1954 มีการแก้ไขกฎหมายตำรวจ ซึ่งเป็นการจัดรูปแบบขององค์กรตำรวจญี่ปุ่นในปัจจุบัน โดยพยายามรักษาข้อดีของกฎหมายตำรวจฉบับเดิม ซึ่งทำให้งานตำรวจสอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปัจจุบันระบบตำรวจของญี่ปุ่น มีลักษณะเป็นแบบผสม (Integrated Systems) เป็นการผสมผสานระหว่างแบบรวมศูนย์อำนาจ (Centralized Systems) กับแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (Decentralized Systems) เนื่องจากการจัดโครงสร้างองค์กรและระบบการบริหารงาน มีการคานอำนาจ และใช้อำนาจร่วมกันระหว่างอำนาจของรัฐบาลกับอำนาจของท้องถิ่น รวมทั้งมีคณะกรรมการที่เป็นหลักประกันความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตำรวจ

ประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานตำรวจระดับชาติ เรียกว่า “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” (National Police Agency: NPA) นอกจากนี้มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว ยังมี “คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ” (The National Public Safety Commission: NPSC) ซึ่งจัดตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายใต้กระบวนการปฏิรูปตำรวจ การจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นกลางทางการเมืองและการบริหารงานภายในของตำรวจ โดยการทำให้การบริหารงานตำรวจต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการดังกล่าว

คณะกรรมการ NPSC เป็นผู้กำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในขณะที่คณะกรรมการ NPSC อยู่ภายใต้อำนาจของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister) แต่นายกรัฐมนตรีก็ไม่มีอำนาจในการสั่งการหรือควบคุมคณะกรรมการ NPSC โดยตรง ลักษณะเช่นนี้ ทำให้คณะกรรมการ NPSC มีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลางทางการเมือง คณะกรรมการ NPSC จะเป็นผู้กำหนดนโยบายพื้นฐานและกฎระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งบริหารงานตำรวจร่วมกันในเรื่องระดับชาติ กำหนดมาตรฐานการฝึกอบรม การติดต่อสื่อสาร นโยบายด้านอาชญากรรม เป็นต้น

องค์ประกอบคณะกรรมการ NPSC ประกอบด้วย ประธาน 1 คน เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Hiroshi NAKAI” และกรรมการอื่นอีก 5 คน ได้รับการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของรัฐสภา กรรมการจะต้องไม่เป็นบุคคลที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการภายในระยะเวลา 5 ปี และเพื่อให้เกิดความเป็นกลางทางการเมือง กรรมการจะต้องไม่อยู่ในพรรคการเมืองเดียวกันเกินกว่า 2 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี

นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการระดับจังหวัด เรียกว่า “คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจังหวัด” (Prefectural Public Safety Commission: PPSC) จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายในแต่ละจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีตำรวจรักษากฎหมายภายในเขตจังหวัดของตนเอง คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจังหวัด และสำนักงานตำรวจจังหวัดเป็นองค์กรระดับจังหวัด มีหน้าที่กำกับดูแลตำรวจในจังหวัด และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ควบคุมดูแลอีกชั้นหนึ่ง คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะทำหน้าที่กำกับดูแลนโยบายพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ แต่ไม่รวมถึงการดูแลในรายละเอียดของการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจังหวัด จะมี 3 หรือ 5 คน ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของสภาจังหวัด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (Commissioner General) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ NPSC ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้บริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่งตั้งและถอดถอนเจ้าหน้าที่ตำรวจ กำกับดูแลและควบคุมตำรวจจังหวัดภายในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

(1) **กองบัญชาการตำรวจภาค (Regional Police Bureaus: RPB)** เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (NPA) มีจำนวน 7 ภาค ไม่รวมกรมตำรวจนครบาลโตเกียว (Tokyo Metropolitan Police Department) และกองบัญชาการตำรวจจังหวัดฮอกไกโด (Hokkaido Prefectural Police Headquarter) ในแต่ละกองบัญชาการ จะมีผู้อำนวยการ (Director General) เป็นหัวหน้าแต่ละกองบัญชาการตำรวจภาค ทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และให้การสนับสนุนตำรวจจังหวัดภายในพื้นที่รับผิดชอบ ภายใต้อำนาจหน้าที่และคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่วนตำรวจนครบาลโตเกียว มีสถานะที่ใหญ่กว่าตำรวจภาค เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบปริมาณงานและภารกิจแล้ว ตำรวจนครบาลโตเกียว มีกำลังพลถึง 43,486 นาย (ข้อมูล ณ ปี 2017) และที่สำคัญ คือ ตำแหน่งหัวหน้าตำรวจนครบาลโตเกียว มีระดับตำแหน่งที่สูงกว่าหัวหน้าตำรวจในระดับภาค หัวหน้าตำรวจนครบาลโตเกียว มีระดับตำแหน่ง Superintendent General ซึ่งเป็นรองจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

(2) **ตำรวจจังหวัด (Prefectural Police)** ตามกฎหมายตำรวจ กำหนดให้ในแต่ละหน่วยการปกครองจังหวัด (Prefectural Government) มีหน่วยงานตำรวจของตนเอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยงานตำรวจของจังหวัดมีลักษณะเช่นเดียวกับโครงสร้างตำรวจแห่งชาติ คือ มีคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจังหวัด (The Prefectural Public Safety Commission: PPSC) และกองบัญชาการตำรวจจังหวัด (Prefectural Police Headquarters: PPH) ปัจจุบันมี 47 จังหวัด

(3) **สถานีตำรวจ (Police Station)** ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Keisatsusho” มีจำนวน 1,174 สถานี กรมตำรวจนครบาลโตเกียว (MPD) และตำรวจจังหวัด (PPH) แบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็นเขต (District) แต่ละเขตอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจ ซึ่งมีหัวหน้าสถานีตำรวจ (Station Chief) เป็นหัวหน้า โดยสถานีตำรวจจะปฏิบัติหน้าที่อย่างใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่น

(4) **ป้อมตำรวจ (Police Box)** ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Koban” และ “Chuzaisho” ถือเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นหน่วยที่อยู่ภายใต้สถานีตำรวจ และตั้งอยู่ในพื้นที่

แขวง (Sub-District) ของสถานีตำรวจ ทั้ง Koban และ Chuzaisho มีอย่างละประมาณ 6,300 แห่ง (ข้อมูล ณ ปี 2017) เป็นจุดสำคัญที่สุดของกิจกรรมตำรวจชุมชนและให้บริการในฐานะเป็น “ศูนย์กลางความปลอดภัยของชุมชน” (Community Safety Center) ในการรักษาความปลอดภัยของชุมชนท้องถิ่น ผ่านการเชื่อมโยงกับประชาชนและหน่วยการปกครองท้องถิ่น

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ระบบตำรวจญี่ปุ่น มีลักษณะผสมผสานระหว่างระบบรวมอำนาจกับกระจายอำนาจ ดังนั้น อำนาจการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผบ.ตร.) และหัวหน้าตำรวจ จึงไม่ได้อยู่กับรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

1) **ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น** (NPA’s Commissioner General) เป็นข้าราชการตำรวจชั้นสูงสุด ได้รับการแต่งตั้งหรือถอดถอนโดยคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ โดยได้รับการอนุมัติจากนายกรัฐมนตรี ดังนั้น อำนาจในการแต่งตั้ง จึงเป็นการใช้อำนาจร่วมกันของนายกรัฐมนตรีและคณะกรรมการ NPSC

2) **ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล** (Superintendent General of MPD) ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะโตเกียว และอนุมัติโดยนายกรัฐมนตรี ดังนั้น อำนาจแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (ผบ.ช.น.) โตเกียว จึงมีการถ่วงดุลกันระหว่างนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

3) **หัวหน้าตำรวจจังหวัด** (Chief of Prefectural Police) ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการความปลอดภัยระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

จึงกล่าวได้ว่า การแต่งตั้งผู้บริหารองค์กรในระดับจังหวัดและระดับชาติ เป็นการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างอำนาจรัฐบาลกลางกับคณะกรรมการระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย

โดยมีลำดับชั้น และการกำกับดูแล ดังต่อไปนี้ (“Japan Police Hierarchy,” 2018)

1. **ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ** (Commissioner General)
 2. **รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ** (Deputy Commissioner General)
 3. **สำนักเลขาธิการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ** (Commissioner General’s Secretariat) กำกับดูแล 6 หน่วยงาน ได้แก่ 1) แผนกกิจการทั่วไป (General Affairs Division) 2) แผนกบุคคล (Personnel Division) 3) แผนกการเงิน (Finance Division) 4) แผนกเบี้ยเลี้ยงและสวัสดิการ (Allowance and Welfare Division) 5) แผนกกิจการระหว่างประเทศ (International Affairs Division) และ 6) ผู้ช่วยผู้บริหารคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ (Executive Assistant to the NPSC)

4. **กองบัญชาการความปลอดภัยชุมชน** (Community Safety Bureau) กำกับดูแล 6 หน่วยงาน ได้แก่ 1) การวางแผนความปลอดภัยชุมชน (Community Safety Planning) 2) แผนกกรมตำรวจชุมชน (Community Police Affairs Division) 3) แผนกเยาวชน (Juvenile Division) 4) แผนกความปลอดภัย

(Safety Division) 5) แผนกอาชญากรรมด้านไซเบอร์ (Cybercrime Division) และ 6) ผู้อำนวยการสืบสวนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Director for Economic Crime Investigations)

5. กองบัญชาการสืบสวนคดีอาญา (Criminal Investigation Bureau) กำกับดูแล 6 หน่วยงาน ได้แก่ 1) แผนกการวางแผนทางอาญา (Criminal Affairs Planning Division) 2) แผนกสืบสวน 1 (1st Investigation Division) 3) แผนกสืบสวน 2 (2nd Investigation Division) 4) ผู้อำนวยการฝ่ายสนับสนุนสืบราชการลับทางคดีอาญา (Director for Criminal Intelligence Support) 5) ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจพิสูจน์ทางคดีอาญา (Director for Criminal Identification) และ 6) กองบังคับการองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime Department) กำกับดูแล 4 หน่วยงาน ได้แก่ (1) แผนกจัดทำแผนนโยบายอาชญากรรม (Organized Crime Policy Planning Division) (2) แผนกองค์กรอาชญากรรมญี่ปุ่น (Japanese Organized Crime Division) (3) แผนกยาเสพติดและอาวุธ (Drugs and Firearms Division) และ (4) ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการสืบสวนระหว่างประเทศ (Director for International Investigative Operations)

6. กองบัญชาการตำรวจจราจร (Traffic Bureau) กำกับดูแล 4 หน่วยงาน ได้แก่ 1) แผนกการวางแผนจราจร (Traffic Planning Division) 2) แผนกการบังคับใช้กฎหมายจราจร (Traffic Enforcement Division) 3) แผนกบริหารจัดการและควบคุมจราจร (Traffic Management and Control Division) 4) แผนกใบอนุญาต (License Division)

7. กองบัญชาการความมั่นคง (Security Bureau) กำกับดูแล 4 หน่วยงาน ได้แก่ 1) แผนกการวางแผนทางอาญา (Security Planning Division) 2) แผนกความมั่นคงสาธารณะ (Public Security Division) 3) แผนกความมั่นคง (Security Division) 4) กองบังคับการต่างประเทศและข่าวกรอง (Foreign Affairs and Intelligence Department) กำกับดูแล 2 หน่วยงาน ได้แก่ (1) แผนกการต่างประเทศ (Foreign Affairs Division) (2) แผนกตอบโต้การก่อการร้ายสากล (Counter International Terrorism Division)

8. กองบัญชาการคมนาคมสารสนเทศ (Info-Communications Bureau) กำกับดูแล 4 หน่วยงาน ได้แก่ 1) แผนกการวางแผนการคมนาคมสารสนเทศ (Info-Communications Planning Division) 2) แผนกระบบสารสนเทศ (Information Systems Division) 3) แผนกอุปกรณ์การสื่อสาร (Communications Facilities Division) และ 4) แผนกเทคโนโลยีอาชญากรรมขั้นสูง (High-Tech Crime Technology Division)

9. องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Attached Organizations) ได้แก่ 1) สถาบันวิจัยวิทยาการตำรวจแห่งชาติ (National Research Institute of Police Science) 2) วิทยาลัยตำรวจแห่งชาติ (National Police Academy) และ 3) กองกำลังรักษาความปลอดภัยสมเด็จพระจักรพรรดิ (Imperial Guard Headquarters)

10. กองบัญชาการตำรวจภูมิภาค (Regional Bureaus) แบ่งออกเป็น 7 ภูมิภาค ดังต่อไปนี้

ภูมิภาคที่ 1 กองบัญชาการตำรวจภาคโทโฮะกุ (Tohoku Regional Police Bureau) กำกับดูแล 6 จังหวัด ได้แก่ 1) อะโอะโมะริ (Aomori) 2) อิวะเตะ (Iwate) 3) มิยะงิ (Miyagi) 4) อะกิตะ (Akita) 5) ยะมะงะตะ (Yamagata) และ 6) ฟุกุชิมะ (Fukushima)

ภูมิภาคที่ 2 กองบัญชาการตำรวจภาคคันโต (Kanto Regional Police Bureau) กำกับดูแล 6 จังหวัด ได้แก่ 1) อิบะระกิ (Ibaraki) 2) โทะจิจิ (Tochigi) 3) กุนมะ (Gunma) 4) ซัยตะมะ (Saitama) 5) จิบะ (Chiba) 6) คะนะงะวะ (Kanagawa) 7) นีอิงะตะ (Niigata) 8) ยะมะนะชิ (Yamanashi) 9) นะงะโนะ (Nagano) และ 10) ชิซึโอะกะ (Shizuoka)

ภูมิภาคที่ 3 กองบัญชาการตำรวจภาคชูบุ (Chubu Regional Police Bureau) กำกับดูแล 6 จังหวัด ได้แก่ 1) โทะยะมะ (Toyama) 2) อิชิกะวะ (Ishikawa) 3) ฟุกุอิ (Fukui) 4) กิฟู (Gifu) 5) ไอจิ (Aichi) และ 6) มิเอะ (Mie)

ภูมิภาคที่ 4 กองบัญชาการตำรวจภาคกิงกิ (Kinki Regional Police Bureau) กำกับดูแล 6 จังหวัด ได้แก่ 1) ชิงะ (Shiga) 2) เกียวโตะ (Kyoto) 3) โอซะกะ (Osaka) 4) เฮียวโงะ (Hyogo) 5) นะระ (Nara) และ 6) วะกะยะมะ (Wakayama)

ภูมิภาคที่ 5 กองบัญชาการตำรวจภาคชูโงะกุ (Chugoku Regional Police Bureau) กำกับดูแล 5 จังหวัด ได้แก่ 1) โทตโตะริ (Tottori) 2) ชิมาเนะ (shimane) 3) โอซะกะยะมะ (Okayama) 4) ฮิโรชิมะ (Hiroshima) และ 5) ยะมะงุจิ (Yamaguchi)

ภูมิภาคที่ 6 กองบัญชาการตำรวจภาคชิโกะกุ (Shikoku Regional Police Bureau) กำกับดูแล 4 จังหวัด ได้แก่ 1) โทะกุชิมะ (Tokushima) 2) คะงะวะ (Kagawa) 3) เอะฮิเมะ (Ehime) และ 4) โคจิ (Kochi)

ภูมิภาคที่ 7 กองบัญชาการตำรวจภาคคิวชู (Kyushu Regional Police Bureau) กำกับดูแล 8 จังหวัด ได้แก่ 1) ฟุกุโอะกะ (Fukuoka) 2) ซะงะ (Saga) 3) นะงะซะกิ (Nagasaki) 4) คุมะโมะโตะ (Kumamoto) 5) โออิตะ (Oita) 6) มิยะซะกิ (Miyazaki) 7) คะโงะชิมะ (Kagoshima) และ 8) โอะกินะวะ (Okinawa)

11. กองบังคับการคมนาคม (Communications Departments)

- กองบังคับการคมนาคมสารสนเทศตำรวจนครบาลโตเกียว (Tokyo Metropolitan Police Info-Communications Department)
- กองบังคับการคมนาคมสารสนเทศตำรวจฮอกไกโด (Hokkaido Police Info-Communications Department)

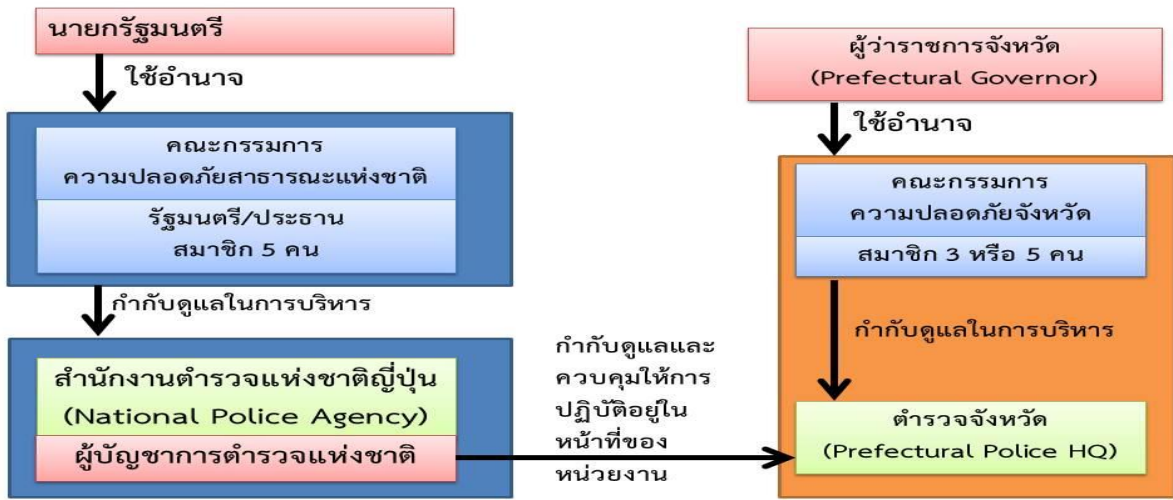

警察庁
National Police Agency

ภาพที่ 2 ตราสัญลักษณ์หน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

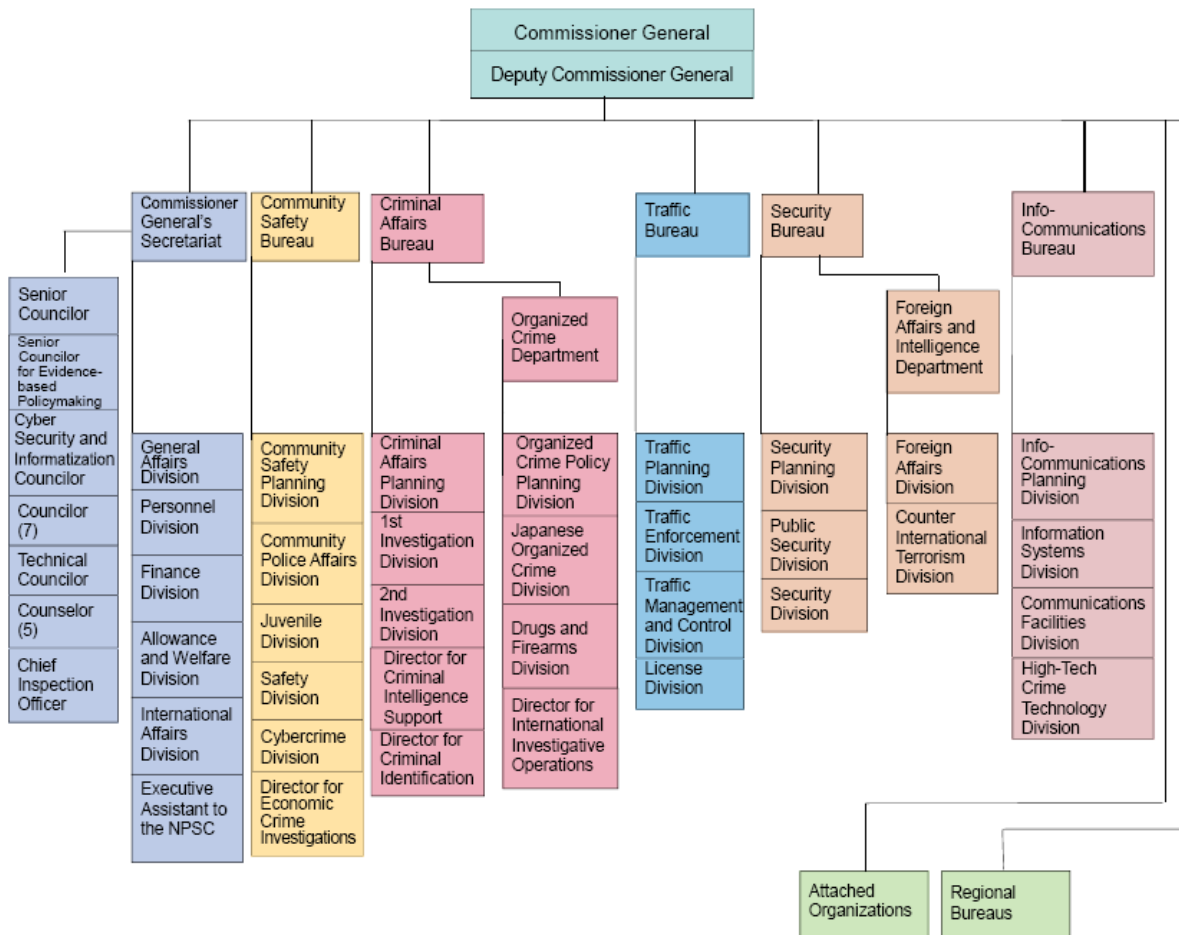
ที่มา: <https://www.npa.go.jp/index.html>

ระบบคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะของญี่ปุ่น
(Public Safety Commissions)

ภาพที่ 3 ระบบคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะของญี่ปุ่น

ที่มา: <http://preeda44.blogspot.com/2017/02/koban-chuzaiشو.html>

ภาพที่ 4 โครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Organizational Structure of NPA)

ที่มา: https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf

ตารางที่ 4 ที่ตั้งของหน่วยงานตำรวจประเทศญี่ปุ่น

หน่วยงาน	อาคารสถานที่	ที่อยู่
สำนักงานคณะกรรมการ ความปลอดภัยสาธารณะ แห่งชาติ (The National Public Safety Commission: NPSC)		2nd Bldg. of the Central Common Government Office, 2-1-2, Kasumigaseski, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8926, Japan
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (National Police Agency: NPA)		2-1-2 Kasumigaseki Chiyoda -ku, Tokyo 100-8974, Japan
สถาบันวิจัยวิทยาการตำรวจ แห่งชาติ (National Research Institute of Police Science)		6-3-1, Kashiwanoha, Kashiwa -shi, Chiba, 277-0882, Japan
วิทยาลัยตำรวจแห่งชาติ (National Police Academy)		3-12-1, Asahi-cho, Fuchu-shi, Tokyo, Japan

หน่วยงาน	อาคารสถานที่	ที่อยู่
<p>กองกำลังรักษาความปลอดภัย สมเด็จพระจักรพรรดิ (Imperial Guard Headquarters)</p>		<p>1-3 Chiyoda, Chiyoda City, Tokyo 100-0001 Japan</p>
<p>สถานีตำรวจ (Police Station) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Keisatsusho” มีจำนวน 1,174 แห่ง</p>		<p>สถานีตำรวจในเมืองฮอกไกโด Hokkaido, Maebashi, 1 Chome-9-3 Sojamachi, Maebashi, Gunma Prefecture 371-0853, Japan</p>
<p>ป้อมตำรวจ (Police Box) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Koban” อยู่ในเมือง หรือ “Chuzai-sho” อยู่นอกเมือง</p>		<p>สึกิยะบาชิ โคบัง (Sukiyaabshi Koban) ในโตเกียว (Tokyo)</p>

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลจาก

- 1) https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_5.pdf
- 2) [https://wn.com/national_public_safety_commission_\(japan\)](https://wn.com/national_public_safety_commission_(japan))
- 3) <https://www.japan-experience.com/to-know/visiting-japan/koban>
- 4) https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf
- 5) <https://lowch.com/archives/14900>
- 6) <https://www.npa.go.jp/nrips/en/about-us/access.html>
- 7) <https://www.npa.go.jp/english/index.html>
- 8) <https://www.npa.go.jp/keidai/english/index.html>
- 9) <http://www.soumu.go.jp/english/soumu/pdf/address.pdf>
- 10) <https://nbkterracotta.com/property/police-station-maebashi-japan/>
- 11) http://www.waymarking.com/waymarks/WM6DD2_Sukiyaabshi_Koban_Tokyo_JAPAN

อำนาจหน้าที่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจตามกฎหมายตำรวจ ค.ศ. 1954 ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกิจการตำรวจระหว่างกองกำลังตำรวจจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายของชาติ
2. วางแผนและวิจัยระบบงานตำรวจต่าง ๆ
3. จัดทำงบประมาณเกี่ยวกับตำรวจ
4. ควบคุมกิจการตำรวจเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติที่เกิดจากภัยพิบัติขนาดใหญ่ที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในหมู่ประชาชน และควบคุมการจราจรและความวุ่นวายในบ้านเมืองที่เป็นภัยต่อความมั่นคง
5. วางแผนโครงการและการปฏิบัติตามแผน
6. การควบคุมงานจราจร
7. ให้การช่วยเหลือในการสอบสวนคดีอาญาระหว่างประเทศ
8. อารักขาสมเด็จพระจักรพรรดิ
9. สนับสนุนดูแล จัดอุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม
10. สนับสนุนดูแล จัดการสถาบันการศึกษาของตำรวจ
11. สนับสนุนดูแล จัดการเกี่ยวกับงานพิสูจน์หลักฐานและนิติเวชศาสตร์
12. จัดทำสถิติอาชญากรรม
13. สนับสนุนอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
14. กำหนดมาตรฐานการรับสมัครเจ้าหน้าที่และกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคลากร
15. ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตำรวจ มีหน้าที่ปกป้องชีวิต บุคคล และทรัพย์สิน ป้องกัน ปราบปราม และสืบสวนคดีอาชญากรรม จับกุมผู้ต้องสงสัย จัดการจราจร และรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน แต่บทบาทของตำรวจญี่ปุ่น ยังต้องดำรงรักษาการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อป้องกันอาชญากรรม จัดการกับของตกหายและได้คืน ให้คำแนะนำกับเด็กและเยาวชน ช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประสบภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิบ่อยมาก ช่วยติดตามเด็กหาย และยังให้ความช่วยเหลือประชาชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าบทบาทของตำรวจญี่ปุ่นมีกว้างขวางมากกว่าการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือประชาชนในเกือบทุกด้านที่เป็นความเดือดร้อน ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอาชญากรรมเพียงอย่างเดียว จึงไม่ต้องสงสัยว่าเหตุใดตำรวจจึงได้รับความเชื่อมั่นและเคารพจากประชาชนชาวญี่ปุ่นและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากตำรวจญี่ปุ่น (“เรียนรู้เรื่องราวตำรวจญี่ปุ่นกันครับ,” 2560)

สำนักงานอัยการ มีโครงสร้างแบ่งสำนักงานอัยการออกเป็น 4 แห่ง ดังนี้ (ชาติ ชัยเดชสุริยะ, 2556)

- 1) สำนักงานอัยการคดีศาลสูงสุด (Supreme Public Prosecutors Office) ซึ่งอยู่ในเมืองหลวง 1 แห่ง มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบสำนักงานอัยการทั่วประเทศ

2) สำนักงานอัยการคดีศาลอุทธรณ์ (High Public Prosecutors Offices) ซึ่งอยู่ในนครขนาดใหญ่ 8 แห่ง ได้แก่ 1) โตเกียว (Tokyo) 2) โอซากะ (Osaka) 3) นาโงยะ (Nagoya) 4) ฮิโรชิมะ (Hiroshima) 5) ฟุกุโอะกะ (Fukuoka) 6) เซ็นได (Sendai) 7) ซัปโปโระ (Sapporo) และ 8) ทากามัตสึ (Takamatsu) (The Ministry of Justice, 2019)

3) สำนักงานอัยการจังหวัด (District Public Prosecutors Offices) ซึ่งอยู่ในเขตการปกครอง ทั้ง 47 จังหวัด ประมาณ 50 แห่ง ตั้งอยู่ในท้องที่เดียวกับศาลจังหวัด มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวน และดำเนินคดีอาญาในเขตอำนาจของสำนักงาน ในสำนักงานอัยการจังหวัดใหญ่ ๆ จะแบ่งความรับผิดชอบคดีตามความเชี่ยวชาญ เช่น คดีอาญาทั่วไป คดีความผิดต่อความมั่นคง และคดีประเภทอื่น ๆ

4) สำนักงานอัยการคดีศาลแขวง (Local Public Prosecutor Offices) ซึ่งมีอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ประมาณ 438 แห่ง

ภาพที่ 5 สำนักงานอัยการคดีศาลสูงสุด (Supreme Public Prosecutors Office) ประจำกรุงโตเกียว
ที่มา: <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/06/01/national/crime-legal/recording-interrogations-serious-cases-becomes-mandatory-japan/#.XPjtmdp7mM8>

อำนาจหน้าที่

พนักงานอัยการ ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Kensatsukan” มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการฟ้องคดีอาญา ซึ่งอัยการญี่ปุ่นสามารถทำการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา อำนาจยื่นฟ้องคดี อำนาจร้องขอให้ศาลใช้กฎหมาย โดยถูกต้อง ตลอดจนอำนาจควบคุมการบังคับคดีตามคำพิพากษา รวมทั้งหน้าที่อื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจหน้าที่ พนักงานอัยการญี่ปุ่นจึงมีบทบาทสูงในการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่เริ่มคดีจนถึงสิ้นสุดคดีนับตั้งแต่มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท แต่กฎหมายไม่ได้บังคับให้พนักงานอัยการต้องทำการสอบสวนทุกคดี เว้นแต่จำเป็น พนักงานอัยการต้องสอบสวนคดีด้วยตนเอง โดยพนักงานอัยการอาจมอบอำนาจให้เจ้าพนักงานธุรการอัยการ (Kensatsu Jitsu mukun) สอบสวนแทนได้ การสอบสวนของพนักงานอัยการส่วนใหญ่เริ่มต้นโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาจนเสร็จสิ้น แล้วส่งสำนวนคดีนั้นมาให้พนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการอาจดำเนินการสืบสวนเพิ่มเติม โดยการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเอง หรือสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังกล่าวก็ได้ แต่สำหรับคดี

อุกฉกรรจ์หรือคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน พนักงานอัยการจะเข้าไปควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าคดีธรรมดาโดยทั่วไป และในคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีใหญ่ที่เน้นคดีทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง พนักงานอัยการจะทำการสืบสวนคดีนั้นเสียเอง

กลไกการทำงานของพนักงานอัยการ นับตั้งแต่เมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานอัยการ ซึ่งพนักงานอัยการสามารถสืบสวนและฟ้องร้องคดีได้ โดยการสืบสวนสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออาจส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจนเสร็จสิ้นก็ได้ ทั้งนี้ หากพนักงานอัยการทราบว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นไม่ว่าโดยทางใดก็ตาม แม้จะไม่มีมีการร้องทุกข์กล่าวโทษมาก่อน พนักงานอัยการก็อาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีนั้นจนเสร็จสิ้น หรืออาจขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยโดยร่วมมือกัน หรืออาจส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจนเสร็จสิ้นก็ได้ (ปิยะฉัตร ผังสุวรรณดำรง, 2554) โดยไม่จำเป็นต้องมีหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวกับกรณีคอร์รัปชัน เนื่องจากฝ่ายตำรวจมีจริยธรรมได้รับความเชื่อมั่นจากสังคม ฝ่ายอัยการมีอิสระสูงและไม่ถูกควบคุมด้วยอิทธิพล กระบวนการพื้นฐานของการสอบสวนกรณีทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนั้น คดีคอร์รัปชันหรือการให้สินบนถือว่าเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ทั้งนี้ หากมีการร้องทุกข์ก็ย่อมสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ อย่างไรก็ตามหากประชาชนเห็นว่าคดีบางคดีควรฟ้องแต่อัยการไม่สั่งฟ้องประชาชนสามารถยื่นฟ้องได้ ซึ่งมีกฎหมายรองรับสิทธินี้ไว้ด้วยเช่นกัน (นนท์ น้ำประทานสุข, 2561, น. 93-94)

ศาลยุติธรรม มีโครงสร้างแบ่งศาลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (นนท์ น้ำประทานสุข, 2561, น. 94-95)

1. ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา (Supreme Court) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Saikou Saibansho” มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ขึ้นมาเท่านั้น มีจำนวน 1 แห่ง
2. ศาลสูง (อุทธรณ์) (High Courts) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Kouto Saibansho” มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลจังหวัดหรือศาลครอบครัว ส่วนคดีอาญาอาจอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงมายังศาลสูงได้โดยตรง มีจำนวน 8 แห่ง
3. ศาลจังหวัด (District Courts) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Chihou Saibansho” มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะว่าให้ศาลอื่นมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีในฐานะเป็นศาลชั้นต้น จังหวัดละ 1 แห่ง (47 จังหวัด) ยกเว้นที่จังหวัดฮอกไกโด มีจำนวน 4 แห่ง
4. ศาลครอบครัว (Family Courts) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Katei Saibansho” มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาข้อโต้แย้งและข้อขัดแย้งทั้งปวงที่เกี่ยวกับครอบครัว และยังมีอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และคดีที่ผู้ใหญ่กระทำความผิดที่กระทบต่อสวัสดิภาพของเด็ก มีจำนวน 50 แห่ง
5. ศาลแขวง (Summary Courts) ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า “Kan’i Saibansho” มีอำนาจในการพิจารณาคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 1,400,000 เยน และพิจารณาคดีอาญาที่มีความผิดเล็กน้อยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และมีอำนาจในการกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือสั่งปรับเท่านั้น ถ้าศาลแขวงเห็นว่าจะส่งลงโทษมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลแขวงจะต้องส่งคดีไปยังศาลจังหวัด มีจำนวน 575 แห่ง

ในส่วนของระบบการพิจารณาและพิพากษาคดีของศาลในประเทศญี่ปุ่น นอกจากจะทำโดยผู้พิพากษาแล้ว ในบางคดียังมีกระบวนการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาในลักษณะคณะลูกขุนจำนวน 6 คน กับผู้พิพากษา จำนวน 3 คน อีกด้วย ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่มีการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมกับศาลและกระบวนการยุติธรรม และทำให้ศาลและกระบวนการยุติธรรมเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานขององค์กร

ในการดำเนินงานขององค์กรในภาพรวมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ให้ความสำคัญกับระบบการคัดสรรบุคลากรที่มีการสอบประวัติที่ต้องไม่เกี่ยวข้องกับ ความไม่โปร่งใสตั้งแต่ยังเป็นวัยเด็ก วัยเรียนในทุก ๆ ระดับของบุคลากรที่เข้าสู่ระบบราชการ
- 2) กำหนดแนวทางให้ทุกส่วนราชการใช้เป็นแนวทางในการสร้างระบบการต่อต้านและปราบปรามทุจริตในหน่วยงานเอง โดยมีแนวทางนโยบายจากส่วนกลางกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติ
- 3) เน้นการสร้างค่านิยมขององค์กร และบุคลากรทุกคนในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
- 4) โครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสร้างระบบจริยธรรมของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่

(1) ทศนคติหรือมุมมองที่คาดหวังจากเจ้าหน้าที่รัฐ การบริการสาธารณะ ผลประโยชน์ของสาธารณะ การไม่หวังผลประโยชน์ ความยุติธรรม ความเป็นกลาง และการมุ่งอำนาจและสิทธิพิเศษ

(2) วินัยเรื่องหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติการบริการสาธารณะแห่งชาติ (National Public Service Act 1947) ประกอบด้วย การยึดมั่นต่อหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย และคำสั่งในเรื่องต่อไปนี้ 1) ข้อห้ามเรื่องข้อพิพาทด้านแรงงาน 2) ข้อห้ามเรื่องการกระทำที่อาจทำให้ชื่อเสียงเสื่อมเสียหรือความน่าเชื่อถือลดลง การอุทิสตนเพื่อการบริการ และ 3) ข้อห้ามเรื่องการกระทำหรือแสดงออกทางการเมือง

(3) กฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่กับภาคส่วนที่ได้รับผลประโยชน์ ได้แก่ 1) กฎข้อห้ามเรื่องผลประโยชน์ที่อาจได้รับ อาทิ ของขวัญ การยืมเงิน การบริการฟรี การได้รับส่วนแบ่งที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน การได้รับความบันเทิง เป็นต้น 2) กฎข้อห้ามการติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์ อาทิ การสนทนาทางการตีกอล์ฟ การท่องเที่ยว 3) หลักประกันความโปร่งใส อาทิ ระบบการรายงานเกี่ยวกับของขวัญ อาหาร เครื่องดื่ม รางวัล หุ่น รายได้ เป็นต้น

จากรายงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี 2013-2017 สรุปผลการรายงานการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นทางการ (Official Corruption) ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 รายงานการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นทางการ ตั้งแต่ปี 2013-2017

ทุจริตคอร์รัปชัน	ปี 2013	ปี 2014	ปี 2015	ปี 2016	ปี 2017
รับเรื่องร้องเรียน (จำนวนเรื่อง)	64	63	70	49	58
พิจารณาแล้วเสร็จ (จำนวนเรื่อง)	59	56	65	46	62

หมายเหตุ: รวบรวมและเรียบเรียงจากข้อมูล Police of Japan 2018

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นมีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption: UNCAC 2003) โดยมี ประเด็น และ มาตรการ ทางกฎหมายและมาตรการที่สำคัญ เช่น มาตรการป้องกันของภาครัฐ การสนับสนุนทางการเงินของพรรคการเมือง จรรยาบรรณสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดการการคลังของรัฐ การรายงานต่อสาธารณะ หลักประกันความเป็นอิสระและสถานะเท่าเทียมของพนักงานอัยการกับผู้พิพากษา มาตรการป้องกันการฟอกเงิน การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การภาครัฐระหว่างประเทศ การคุ้มครองผู้รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหาย เขตอำนาจศาล การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และการติดตามทรัพย์สิน (นนท์ น้าประทานสุข, 2561, น. 97-98)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

ประเทศญี่ปุ่นไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือมาตรการการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเป็นการเฉพาะ และไม่มีองค์กรจัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ แต่อาศัยกฎหมายจากรัฐธรรมนูญที่บัญญัติในหมวดต่าง ๆ รวมไปถึงการทำงานร่วมกันระหว่างหลายองค์กร การใช้กฎหมาย มาตรการทางสังคมหลายอย่างรวมกัน แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นกฎหมายและมีสาระสำคัญสูงสุดที่ใช้บังคับในการบริหาร และปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอิสระจากอำนาจทางการเมืองของผู้พิพากษา จะไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์และจะไม่ได้รับผลเสีย หากชี้ขาดคดีตามกฎหมาย และพยานหลักฐาน ซึ่งตรงตามรัฐธรรมนูญของประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดไว้ในมาตรา 76 และมาตรา 80 ดังนี้

มาตรา 76

- 1) ให้ศาลสูงสุดและศาลชั้นรองทั้งปวงตามที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ
- 2) การจัดตั้งศาลพิเศษหรือการมอบหมายให้องค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ของฝ่ายบริหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเป็นที่สุดจะกระทำมิได้
- 3) บรรดาตุลาการย่อมมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และให้ผูกพันกับรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายเท่านั้น

มาตรา 80

1) คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งตุลาการศาลชั้นรองจากรายชื่อที่ศาลสูงสุดนำเสนอ บรรดาตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งสิบปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีก ทั้งนี้ ตุลาการย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อเกษียณอายุตามที่กฎหมายบัญญัติ

2) ตุลาการศาลชั้นรองย่อมได้รับค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะ ๆ อย่างเหมาะสม และเป็นปกติในระหว่างดำรงตำแหน่งดังกล่าว การเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่ตุลาการที่อยู่ในตำแหน่งจะกระทำมิได้

รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่สำคัญในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถแบ่งกฎหมายออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2553, น. 4-25-4-29)

กลุ่มที่ 1 มาตรการเชิงปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน (Punishment Measures)

ประเทศญี่ปุ่นได้ปรับใช้กฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญาการต่อต้านการติดสินบน (Organization for Economic Co-operation and Development Anti-Bribery Convention: OECD Bribery Convention) และกฎหมายการป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Competition Prevention Law) เมื่อปี 1999 โดยให้สามารถเอาผิดและลงโทษคนญี่ปุ่นที่ทำการทุจริตนอกประเทศญี่ปุ่นได้ นอกจากนี้ ยังมี Fair Trading Law และ Anti-Monopoly Law (amendments) เช่น Leniency System บังคับใช้โดย Fair Trade Commission ที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องการแข่งขันการค้า การทำสัญญาของภาคเอกชนกับภาครัฐให้มีความยุติธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเน้นกรณีระดับประเทศเป็นหลัก การตัดสินของคณะกรรมการนี้ส่งผลต่อรัฐบาลท้องถิ่นด้วย เพราะการฮั้วการประมูลนั้นมักเกิดขึ้นโดยมีหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น อย่างกรณีการสร้างห้องสมุดหรือโรงพยาบาลทั่วประเทศ เป็นต้น และต้องทำงานร่วมกับอัยการที่ตัดสินเอาผิดได้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการใช้กันทั่วโลก โดยทำงานเป็นเครือข่าย นับเป็นมาตรการสากลเพื่อต่อต้านการทุจริตที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่น

กลุ่มที่ 2 มาตรการเชิงป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (Preventive Measures)

ประเทศญี่ปุ่นมีการใช้มาตรการและกฎหมายในเชิงป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายทางด้านจริยธรรมระดับชาติ (National Public Service Ethics Law 2000) เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขตของข้าราชการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมแห่งชาติ (National Public Service Ethics Board) ภายใต้ National Personnel Authority: NPA ที่มีอำนาจด้านการบริหารบุคคลภาครัฐทั้งหมด โดยคณะกรรมการฯ ดังกล่าวเป็นผู้เสนอคณะรัฐมนตรีในการปรับปรุง National Public Service Officials Ethics Code และมีอำนาจในการติดตาม สอบสวน ให้คำแนะนำปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของข้าราชการในทุกหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการวางมาตรการและดำเนินการตามกฎหมาย กรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายจริยธรรม นอกจากนี้ ในแต่ละหน่วยงานยังต้องมีตำแหน่งที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรม เพื่อคอยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ติความกฎหมาย และการกระทำต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องจริยธรรมของบุคลากรในองค์กร มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการญี่ปุ่นนั้น กำหนดไว้อย่างสูงและละเอียดมาก เช่น การห้ามการเล่นกอล์ฟร่วมกันระหว่างข้าราชการกับนักธุรกิจฝ่ายเอกชนที่มีส่วนได้เสีย

กับงานของข้าราชการผู้นั้น การห้ามข้าราชการรับเงินจากผู้อื่นที่มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานของตน เช่น ในกรณีงานแต่งงาน งานศพ และอื่น ๆ การรายงานรายได้หรือเงินที่ได้รับเป็นพิเศษอย่างโปร่งใสโดยที่ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่มีอยู่ เช่น กำหนดว่าต้องลงทะเบียนของขวัญและกำหนดให้เจ้าหน้าที่สาธารณะระดับกลางและระดับอาวุโสต้องเปิดเผย หากเกิน 5,000 เยน เป็นต้น

2. ข้อห้ามเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน (Ethical Code of Conduct for Politicians (1985) Rules Against Conflict of Interest) เป็นข้อห้ามที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนจะถูกเขียนบันทึกไว้ในสมุดเล่มเล็ก ๆ เพื่อให้ข้าราชการพกพา และนำออกมาอ้างอิงได้อย่างง่ายในการเตือนสติในการทำงาน

3. Political Funds Control Act 2005 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับเงินทุนของพรรคการเมือง คือ การต่อต้านการให้เงินบริจาคให้แก่พรรคการเมือง/นักการเมืองแบบผิดกฎหมายจากบริษัทเอกชน โดยมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและประสบการณ์ที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน อาทิ การห้ามบริจาคให้แก่ปัจเจกบุคคลที่เป็นนักการเมืองได้ไม่เกิน 50 ล้านบาทต่อปี และการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองนั้นจะต้องผ่านระบบบัญชีธนาคารหรือไปรษณีย์เพื่อการตรวจสอบที่ง่ายขึ้น

4. Political Parties Subsidies Act 1994 เป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องงบประมาณของพรรคการเมือง คือ กำหนดการแจ้งรายรับรายจ่ายของพรรคต่อปี รายงานการตรวจสอบโดยนักบัญชี กฎหมายนี้อาจทำให้ศูนย์กลางของพรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีอำนาจในการแจกจ่ายงบประมาณจากรัฐบาลให้กับสมาชิกพรรคต่าง ๆ

5. Public Office Election Act 2016 เป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องพฤติกรรมในการลงแข่งขันการเลือกตั้งทั้งหมด คือ กำหนดกรอบค่าใช้จ่ายในการหาเสียง การห้ามเคาะประตูหาเสียงตามบ้าน (Door-to-Door Campaign) กำหนดปริมาณและขนาดโปสเตอร์หาเสียง กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องวางเงินมัดจำ 3 ล้านบาทหลังเลือกตั้ง ถ้าได้ไม่ถึงร้อยละ 10 ของคะแนนเสียงทั้งหมดในเขตที่ลงเลือกตั้งเงินมัดจำนี้จะถูกริบ โดยกฎหมายนี้ ดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) คณะกรรมการที่ทำงานด้านการเลือกตั้งระดับประเทศ และ 2) คณะกรรมการที่ทำงานด้านการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

6. คณะกรรมการงบประมาณสภาผู้แทนราษฎร (Budget Committee of the Lower House) มีอำนาจในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเรียกผู้ที่ต้องสงสัยมาให้คำอธิบายการใช้จ่ายงบประมาณต่อสภาฯ ได้ ซึ่งการให้คำให้การดังกล่าวจะถูกถ่ายทอดสดออกทางโทรทัศน์

7. สำนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นจะมีแห่งเดียวสำหรับทั้งประเทศ โดยให้ข้าราชการทุกคนเป็นข้าราชการส่วนกลาง มีการตั้งสำนักงานอัยการพิเศษในเมืองใหญ่ อาทิ เมืองโตเกียว (Tokyo) เมืองฮอกไกโด (Hokkaido) เมืองเซ็นได (Sendai) เมืองไซตะมะ (Saitama) เมืองฟูกูโอกะ (Fukuoka) เมืองโอซากะ (Osaka) เพื่อดูแลกรณีที่มีคดีสลับซับซ้อนเป็นพิเศษ มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนและจับกุมทำให้ไม่จำเป็นต้องร่วมมือกับตำรวจ เนื่องจากตำรวจนั้นมีทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยมีงบประมาณร้อยละ 50 มาจากรัฐบาลกลาง เป็นการแบ่งเบาภาระของสำนักงานอัยการกลางได้เป็นอย่างดี

กลุ่มที่ 3 มาตรการเชิงสนับสนุนการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (Promotion Measures)

ประเทศญี่ปุ่นมีการใช้มาตรการและกฎหมายในเชิงสนับสนุนการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ตรวจการแผ่นดินของประชาชน (Citizens Ombudsman Groups) เป็นการรวมตัวของภาคประชาสังคมเพื่อต่อต้านการทุจริต มาตั้งแต่ปี 1994 โดยมีตัวแทนอยู่ทั่วประเทศ และมีบทบาทสำคัญในการทำให้กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ค.ศ. 1999 (Information Disclosure Law 1999) ใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การติดตามการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในระดับรัฐบาลท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด โดยตรวจสอบค่าใช้จ่ายของภาครัฐอย่างละเอียด สมาชิกของกลุ่มจะมีทั้งนายความ นักบัญชี และประชาชนโดยทั่วไป โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถใช้กฎหมายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการทุจริตของฝ่ายข้าราชการ

2. กฎหมายเสรีภาพในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ค.ศ. 2001 (Freedom of Information Act 2001) ในประเทศญี่ปุ่น เรียกระบบนี้ว่า “In Camera System” เป็นการมอบอำนาจให้ศาลตัดสินว่า เอกสารทางราชการที่ขอให้เปิดเผยนั้น ควรเปิดเผยหรือไม่ แทนที่จะให้หน่วยงานเจ้าของเอกสารเป็นผู้ตัดสินใจ เพราะมีฉะนั้นหน่วยงานเจ้าของเอกสารมักจะตัดสินใจที่จะไม่เผยแพร่เอกสาร/ข้อมูล เพื่อปกปิดความผิดของหน่วยงานมากกว่าเพื่อที่จะรักษาสิ่งที่เป็นความลับจริง ๆ ของราชการ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มศูนย์กลางเสรีภาพในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (Freedom of Information Center) ที่พยายามผลักดันความโปร่งใสในการทำงานของรัฐบาล โดยการจัดลำดับ (Ranking) ความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ จากการทดลองขอเอกสารทางราชการและการวิเคราะห์เอกสารเหล่านั้น โดยฝ่ายสื่อจะทำการรายงานผลการวิเคราะห์ นับว่ามีส่วนในการกระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรภาครัฐและประชาชนทั่วไปถึงความสำคัญของความโปร่งใสในการทำงานของภาครัฐ

3. การปฏิรูประบบราชการบางประการที่ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันลดลง เช่น การปฏิรูปกฎระเบียบ (Deregulation Reform) ส่งผลให้อำนาจรัฐลดน้อยลงในการพิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การให้บริการไปรษณีย์ (Privatization Public Highways Corporation, Postal Services) ทำให้ข้าราชการของหน่วยงานเหล่านี้ไม่สามารถใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ได้ เนื่องจากรูปแบบการบริหารเปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายในเรื่องภูมิภาค (Regionalism) ซึ่งเป็นการลดจำนวนนักการเมืองท้องถิ่น แต่ในทางกลับกันการลดจำนวนข้าราชการ (Downsizing) ทำให้เกิดการพยายามหางานใหม่ของกลุ่มข้าราชการเก่า ทำให้ยิ่งเกิดปัญหาการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่าง ๆ ระหว่างข้าราชการที่ต้องการตำแหน่งงานจากบริษัทเอกชนกับบริษัทเอกชนที่ต้องการอาศัยเส้นสายของข้าราชการเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจ ในภาษาญี่ปุ่นที่เรียกว่า “amakudari”

4. การเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมของฝ่ายธุรกิจเอกชน อาทิ กฎหมายบริษัทญี่ปุ่น ค.ศ. 2006 (Japanese Corporate Law 2006) เป็นกฎหมายที่ต้องการปลูกฝังในระดับองค์กร (Institutionalize) เรื่องของวัฒนธรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน (Anti-Corruption Culture) ที่กำหนดไว้ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กร เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การที่ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เนื่องด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านการเมือง ประเทศญี่ปุ่นมีกฎระเบียบที่ชัดเจนในการหาเสียงเพื่อป้องกันการซื้อเสียง อีกทั้งกำหนดให้การบริจาคเงินให้พรรคการเมืองของญี่ปุ่นนั้น ผู้บริจาคแต่ละรายจะบริจาคได้ไม่เกินรายละ 50 ล้านเยนต่อปี โดยการบริจาคจะต้องโอนผ่านบัญชีธนาคารหรือไปรษณีย์เท่านั้น เพื่อที่จะได้ตรวจสอบที่มาของเงินย้อนหลังได้ (เกษมสันต์ วีระกุล, 2561)

2. ด้านการประพฤติปฏิบัติตัวของข้าราชการนั้น ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายจริยธรรมระดับชาติที่มีรายละเอียดชัดเจนว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ และถือเป็นกฎหมายจริยธรรมที่มีมาตรฐานสูงมาก ยกตัวอย่างเช่น ข้าราชการญี่ปุ่นไม่สามารถไปออกรอบเล่นกอล์ฟกับนักธุรกิจ เมื่อจัดงานแต่งงานหรืองานศพ ข้าราชการญี่ปุ่นก็ถูกห้ามมิให้รับของขวัญจากเอกชนที่มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานราชการที่ตนเองทำงานอยู่ และเมื่อมีรายได้พิเศษ ข้าราชการญี่ปุ่นก็ต้องรายงานว่ามีรายได้พิเศษเท่าไร ได้อย่างไร รายละเอียดทั้งหมดนี้จะถูกจัดพิมพ์เป็นสมุดเล่มเล็ก ๆ แจกจ่ายข้าราชการเพื่อจะได้พกติดตัวได้ เพื่อเป็นการเตือนสติและเตือนความจำว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ (เกษมสันต์ วีระกุล, 2561)

3. ด้านการควบคุมการใช้งบประมาณของภาครัฐ ประเทศญี่ปุ่นมีคณะกรรมการการงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีอำนาจที่สามารถเรียกหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้มาชี้แจงรายละเอียดว่าในแต่ละโครงการนั้น หน่วยงานราชการมีแผนจะใช้จ่ายงบประมาณอย่างไร ระหว่างการชักถามก็จะมีกรถ่ายถอดสดทางโทรทัศน์ เพื่อให้ประชาชนและสื่อมวลชนได้รับรู้ไปพร้อม ๆ กัน หากมีอะไรไม่ชอบมาพากลจะได้ช่วยกันตรวจสอบต่อไป นับเป็นการสร้างความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ (เกษมสันต์ วีระกุล, 2561)

4. ด้านภาคเอกชน ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายธุรกิจเอกชนที่เน้นให้ภาคเอกชนมีจริยธรรมและร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชัน อีกทั้งมีกฎหมายป้องกันการฮั้วและดูแลให้การทำสัญญาระหว่างภาครัฐกับเอกชนให้มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ถึงแม้ว่าธุรกิจหรือคนญี่ปุ่นนั้นออกไปทำการทุจริตคอร์รัปชันในต่างประเทศก็ตาม ญี่ปุ่นก็มีกฎหมายที่สามารถลงโทษธุรกิจและคนญี่ปุ่นเหล่านั้นได้ (เกษมสันต์ วีระกุล, 2561)

5. ด้านการปลูกฝังค่านิยม จะพบว่า ในครอบครัว โรงเรียน (ครู) และสังคมของคนญี่ปุ่น โดยพ่อแม่ครู จะเน้นการปลูกฝังจริยธรรมและระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับเด็ก ๆ และจะสอนให้เด็ก ๆ ละอายและเกรงกลัวต่อการทำบาปและคอร์รัปชัน มิใช่มาจากรงค์กันให้ปฏิบัติเมื่อเติบโตขึ้นมา (เกษมสันต์ วีระกุล, 2561)

6. ด้านการใช้แนวคิด “หลักการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน” ซึ่งเป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ อัยการ ต่างก็ทำตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (นนท์ น้ำประทานสุข, 2561, น. 88)

7. ด้านภาคประชาสังคมของประเทศญี่ปุ่นมีบทบาทเด่นในการตรวจสอบการทุจริตของข้าราชการในหน่วยงานของรัฐ นักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น และได้รับการยอมรับจากสังคมและภาครัฐเป็นอย่างสูง เพราะสังคมของญี่ปุ่นให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่

ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนก่อให้เกิดพื้นที่ทางสังคมขึ้นมา และนำไปสู่การจัดตั้งองค์การเครือข่ายประชาสังคมเหล่านี้ที่ชาวญี่ปุ่น เรียกว่า “Japan Civil Ombudsman Association” (JCOA) เป็นกลุ่มประชาชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ (นนท์ น้าประทานสุข, 2561, น. 88)

8. ด้านระบบงานตำรวจของประเทศญี่ปุ่นมีระบบถ่วงดุลในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการมีคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัด ถึงแม้จะมีองค์ประกอบของคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติที่มาจากข้าราชการการเมืองก็ตาม แต่กฎหมายกำหนดมิให้คณะกรรมการมีสิทธิออกเสียง อีกทั้งคณะกรรมการหรือบอร์ดตำรวจมีจำนวนน้อยและทำงานเต็มเวลา ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูง จึงทำให้การบริหารงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศญี่ปุ่นจึงไม่ค่อยมีการโยกย้าย เนื่องจากทำงานใกล้ชิดกับประชาชน รับรู้สภาพปัญหาของประชาชน ส่งผลให้การป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมาก เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำงานคลุกคลีกับชุมชนซึ่งมีลักษณะคล้ายการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งการมีป้อมตำรวจ (Police Box) ที่เรียกว่า “Koban” และ “Chuzai-sho” เป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมตำรวจในประเทศญี่ปุ่น Koban เป็นสถานที่ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 3-5 คน นอกจากนี้ ยังมีป้อมตำรวจที่อยู่อาศัยที่ เรียกว่า “Chuzai-sho” มักจะให้บริการเจ้าหน้าที่โดยคนเดียว แต่ละ Koban และ Chuzai-sho ครอบคลุมพื้นที่เฉพาะและตั้งอยู่ในฐานะสาขาของสถานีตำรวจ มีความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาความปลอดภัยของพื้นที่ต่าง ๆ การดำรงอยู่ของ Koban และ Chuzai-sho เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นใจของผู้อยู่อาศัย Koban จึงเป็นที่สนใจเป็นอย่างมากจากทั่วโลก (“Police of Japan 2018,” 2018)

9. ด้านความเป็นอิสระของศาล อัยการ ตลอดจนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาลและนักการเมือง โดยรัฐธรรมนูญได้เขียนไว้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ และความเป็นอิสระของอัยการ ทำให้ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคม เทียบเท่าผู้พิพากษา ประชาชนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะลูกขุน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของอัยการ โดยเฉพาะการพิจารณาไม่สั่งฟ้องคดีของอัยการที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร การพิจารณาสั่งฟ้องคดีทุจริตคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูง จะอยู่ในอำนาจของคณะอัยการที่มีอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ไม่มีการกำหนดให้คดีทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าวอยู่ในการพิจารณาของคณะอัยการคณะใดคณะหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งอาจทำให้เกิดการแทรกแซงหรือครอบงำจากนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด (นนท์ น้าประทานสุข, 2561, น. 98)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ประเทศญี่ปุ่นได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาการทุจริตในระดับที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เมื่อเทียบกับประเทศไทยในช่วงปี 1995 (พ.ศ. 2538) Transparency International: TI จัดอันดับคอร์รัปชันของประเทศญี่ปุ่นอยู่อันดับที่ 20 ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 34 หลังประเทศญี่ปุ่นปฏิรูป เมื่อปี 2013 (พ.ศ. 2556) ญี่ปุ่นอยู่อันดับที่ 18 ส่วนประเทศไทยตกไปอยู่อันดับที่ 102 ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นอยู่ในลำดับที่ 18 จาก 180 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากการที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ คือ การเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งทำให้เศรษฐกิจและการเงินของพลเมืองส่วนใหญ่มีการกินดีอยู่ดีตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกัน ข้าราชการของญี่ปุ่นจะมีความภูมิใจในศักดิ์ศรีของตนเอง จึงมีการสร้างวัฒนธรรมที่ไม่กระทำการทุจริตขึ้นมา จากการมีประมวลจริยธรรมข้าราชการญี่ปุ่นซึ่งต่างกับนักการเมือง โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นในเมืองใหญ่ ๆ ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้ที่สร้างปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในจุดนี้ทำให้เห็นว่า การมีข้าราชการที่ดีก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่ดีมากประการหนึ่ง นอกจากนี้ การที่ประเทศญี่ปุ่นสามารถรักษาภาพลักษณ์ของการเป็นประเทศที่ใสสะอาดปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการตั้งองค์กรเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น โดยเฉพาะ อำนาจและหน้าที่ส่วนใหญ่มอบให้กับตำรวจและสำนักอัยการสูงสุดที่มักแข่งขันกันสร้างผลงานการปราบปรามการทุจริต อีกทั้งการมีภาคประชาสังคมที่มีความเข้มแข็งระดับหนึ่งกับสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภาครัฐอย่างเป็นอิสระ ทำให้เกิดประสิทธิผลโดยรวม

ผู้ศึกษาเห็นว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการทุจริตคอร์รัปชันไม่ต่างจากประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก แต่ประเทศญี่ปุ่นมีข้อแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ คือ ระบบสามเหลี่ยมเหล็ก (Iron Triangle) อันเข้มแข็ง เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างการรับเหมาก่อสร้าง กระทำโดยผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจภายในประเทศญี่ปุ่น (Keiretsu) ต่าง ๆ ทั้งหมด ทำให้บริษัทต่างชาติไม่มีโอกาสเข้ามายุ่งเกี่ยวกับระบบสามเหลี่ยมเหล็ก ดังนั้น เงินจึงสะพัดในประเทศญี่ปุ่นเกิดการจ้างงานมากขึ้น แทนที่จะทำให้เศรษฐกิจแย่ลง แต่ในประเทศญี่ปุ่นกลับทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น เพราะเงินเงินไม่ได้ออกนอกประเทศนั่นเอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นแม้เงินจะฝืดเพียงใด แต่การก่อสร้างภาครัฐก็ยังหนุนเศรษฐกิจอยู่

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานตำรวจ และอัยการสามารถจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยใช้เพียงประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่นมีมาตรฐานสูง น่าเชื่อถือ ตลอดจนการเน้นความโปร่งใส ไม่กลัวการตรวจสอบหรือการขอข้อมูลจึงทำให้บทบาท หน้าที่ และกลไกการทำงานของภาครัฐมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน และเมื่อพยานหลักฐานมีเพียงพอที่จะสั่งฟ้อง พนักงานอัยการจะดำเนินการฟ้องเพื่อเข้าสู่ชั้นศาลต่อไป เมื่อคดีเข้าสู่ชั้นศาล อัยการมีบทบาทที่จะต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบคดีและกระทำการอื่น ๆ เพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของพนักงานอัยการญี่ปุ่นนั้นมีบทบาทมากในเชิงรุกในการดำเนินคดีอาญาและการดำเนินการด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน และถ้าระบบการเมืองมีการตรวจสอบ และมีความโปร่งใส

ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลของภาครัฐ ประชาชนมีความตื่นตัว ไม่มองเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งนักการเมืองไม่เข้าไปแทรกแซงการทำงานในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งผู้นำประเทศมีความจริงจังและจริงใจในการแก้ไขปัญหา ย่อมขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนานาชาติ

จัดทำโดย

นายโชคสุข กรกิตติชัย

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup01@gmail.com

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมเอเชียตะวันออก. (12 มีนาคม 2562). **ข้อมูลประเทศและเขตเศรษฐกิจ: ญี่ปุ่น**. สืบค้น 25 เมษายน 2562 จาก <http://www.eastasiawatch.in.th/th/information/7/>
- การยกระดับความโปร่งใสในภาครัฐ : กรณีศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น. (21 กันยายน 2561). สืบค้น 25 เมษายน 2562 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/colakkujournals/article/view/147052>
- เกษมสันต์ วีระกุล. (28 มกราคม 2561). **ปราบปรามคอร์รัปชันแบบญี่ปุ่น**. สืบค้น 25 เมษายน 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/623894>
- ถอดบทเรียนคอร์รัปชัน 'เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน' แก่ได้ ผู้นำเอาจริง. (24 กรกฎาคม 2557). สืบค้น 25 เมษายน 2562 จาก <https://www.isranews.org/main-thairefom/31544-corr.html>
- นนท์ น้าประทานสุข. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561). บทบาท หน้าที่และกลไกขององค์การภาครัฐและภาคประชาสังคม ต่อการต่อต้านและปราบปรามการทุจริต คอร์รัปชัน ของประเทศญี่ปุ่น A Functional and Mechanism in Anti-Corruption Public and Civil Society Organizations in Japan. **สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน**, 11(2), 84-111.
- ปิยฉัตร ผังสุวรรณดำรง. (2554). **ความเป็นอิสระขององค์กรอัยการ**. สืบค้น 4 มิถุนายน 2562 จาก <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/1755/04chapter3.pdf>
- แผนที่และรายชื่อ 8 ภูมิภาคและ 47 จังหวัดของประเทศญี่ปุ่น. (2562)**. สืบค้น 12 มิถุนายน 2562 จาก http://www.japankakkooii.com/japan_guide/regions-prefectureg_map/
- เยาวมาลย์ จ้อยจุฬี. (ตุลาคม-ธันวาคม 2547). สัมภาษณ์พิเศษ...Professor Keisuke Senta “ญี่ปุ่นกับการแก้ไขปัญหาการทุจริต” The United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (UNAFEI) ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น. **สุจริตสาร**, 5(13), 28-31.
- รู้จักญี่ปุ่น**. (ม.ป.ป.). สืบค้น 26 เมษายน 2562 จาก <https://www.jeducation.com/THAI/japaninfo/government.html>
- เรียนรู้เรื่องราวตำรวจญี่ปุ่นกันครับ**. (10 กุมภาพันธ์ 2560). สืบค้น 16 พฤษภาคม 2562 จาก <http://preeda44.blogspot.com/2017/02/koban-chuzaiho.html>
- วิศรา รัตนสมัย. (มกราคม-มีนาคม 2556). จริยธรรมข้าราชการญี่ปุ่น.... **สุจริตสาร**, 13(46), 24-26.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. (2556). **สารานุกรมฉบับสรุปความ องค์กรอัยการใน 195 ประเทศ**. สืบค้น 6 มิถุนายน 2562 จาก http://www.ago.go.th/articles_56/article_040956.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2553). **แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย**. สืบค้น 25 เมษายน 2562 จาก https://nacc.go.th/ewt_news.php?nid=3825

ภาษาต่างประเทศ

Case Story. Japan Citizen Ombudsman Association. (2009). Retrieved June 4, 2019

<https://docplayer.net/10168026-Case-story-japan-citizen-ombudsman-association.html>

Japan Corruption Report. (2018). Retrieved April 25, 2019 from <https://www.business-anti-corruption.com/country-profiles/japan/>

Japan Police Hierarchy. (2018). Retrieved May 30, 2019 from <https://www.hierarchystructure.com/japan-police-hierarchy/>

Japan Population (Live). (2019). Retrieved April 25, 2019 from <http://www.worldometers.info/world-population/japan-population/>

Police of Japan 2018. (2018). Retrieved May 30, 2019 from https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf

Structure of the National Diet. (2014). Retrieved June 6, 2019 from

http://www.shugiin.go.jp/internet/itdb_english.nsf/html/statics/guide/structure.htm

The Ministry of Justice. (2019). **Public Prosecutors Offices.** Retrieved June 25, 2019 from <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/PPO/ppo-01.html>

Transparency International. (2018). **Corruption perceptions index 2018.** Retrieved April 25, 2019 from https://www.transparency.org/files/content/pages/2018_cpi_ExecutiveSummary.pdf

ภาพอ้างอิง

การแบ่งเขตการปกครองของประเทศญี่ปุ่น สืบค้น 6 มิถุนายน 2562 จาก <http://www.2by4travel.com/home/Data-travel/japan/khxmml-prathes-yip>

ตราสัญลักษณ์หน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สืบค้น 6 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.npa.go.jp/index.html>

ระบบคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะของญี่ปุ่น สืบค้น 6 มิถุนายน 2562 จาก

<http://preeda44.blogspot.com/2017/02/koban-chuzaisho.html>

โครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Organizational Structure of NPA) สืบค้น 6 มิถุนายน 2562 จาก

https://www.npa.go.jp/english/Police_of_Japan/Police_of_Japan_2018_full_text.pdf

สำนักงานอัยการคดีศาลสูงสุด (Supreme Public Prosecutors Office) ประจำกรุงโตเกียว สืบค้น

6 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/06/01/national/crime-legal/recording-interrogations-serious-cases-becomes-mandatory-japan/#.XPjtmdp7mM8>